

Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri ve Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi

Serap Doğaner^a

Geliş Tarihi: 02 Şubat 2023 **Kabul Tarihi:** 06 Kasım 2023 **Yayın Tarihi:** 30 Aralık 2023 **Sayfa no:** 48-56

Özet

Bu araştırmada öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve mesleki doyum düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 212 gönüllü öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri Ölçeği (Haznedar, 2012)" ve "Minnesota İş Doyum Ölçeği (Haznedar ve Baran, 2012)" ile 'Google Formlar' aracılığıyla çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde ikili karşılaştırmalar için Bağımsız örneklem T-Testi ve çoklu karşılaştırmalar için Tek Yönlü Varyans Analizi testleri kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; cinsiyet ve meslek yılı değişkenlerine göre bilgi ve iletişim becerisi kullanma becerileri ve alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Meslek doyumunu ölçeğinde ise cinsiyet ve meslek yılına göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi ve iletişim teknoloji, mesleki doyum, öğretmen

Investigation Of Teachers' Skills In Using Information And Communication Technologies And Their Professional Satisfaction Levels

Abstract

In this study, it was aimed to examine the information and communication technologies skills and job satisfaction levels of teachers according to different variables. The group of the research consisted of 212 volunteer teachers in the 2020-2021 academic year. The data of the research were collected online through "Personal Information Form", "Information and Communication Technologies Skills Scale (Haznedar, 2012)" and "Minnesota Job Satisfaction Scale (Haznedar & Baran, 2012)" and "Google Forms". Independent sample T-Test for pairwise comparisons and One Way Analysis of Variance tests for multiple comparisons were used in data analysis. As a result of the analysis; A significant difference was found in the skills of using information and communication skills and their sub-dimensions according to the variables of gender and professional year. In the scale of job satisfaction, there was no significant difference according to gender and occupational year.

Key Words: Teacher, information and communication technology, job satisfaction

^a Öğretmen, MEB, serap036870@hotmail.com, ORCID; 0000-0003-4847-0848

Giriş

Günümüzde "Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)" küreselleşen dünyada bilgi ve düşünce akışını sağlayarak her geçen gün önem kazanmaktadır. Bilgi ve düşüncenin hızlı akışını sağlayan teknolojik araçlara "bilgi ve iletişim teknolojileri" adı verilmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri, bilgiye ulaşılmasını ve bilginin oluşturulmasını sağlayan her türlü görsel, işitsel, basılı ve yazılı araçlardır (Çavaş ve ark.,2004). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hayatın her alanında olduğu gibi spor ve eğitim bilimlerine de katkıları göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Bu sebeple eğitim kurumlarındaki öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileriyle barışık olması, hayatlarının her alanına bilgi ve iletişim teknolojilerini entegre etmesi gerekmektedir (Sincar ve Aslan, 2011). BİT'ni hayatına en iyi şekilde entegre eden bir öğrenci alanın ve mesleğinin öncüleri arasında yer alabilir.

Bilgisayar teknolojisindeki değişim ve gelişimlerle birlikte bilgi teknolojileri, iletişim teknolojileri ve bilgi iletişim teknolojileri gibi alana özgü kavramlar literatüre girmiş ve günümüzde kullanılmaya başlanmıştır (Günbatar, 2014). Günümüz dünyası dijital çağ ya da bilgi çağı olarak nitelendirilmekte, çağın ihtiyaçlarına uygun özellikleri olan birey yetiştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması gereksinimi hissedilmektedir (Bülbül ve Çuhadar, 2012).

Toplum yaşamının en önemli alanlarından biri olan eğitim sisteminde de teknoloji giderek daha fazla yer edinmektedir. Bu nedenle de eğitimin ilk kademesinde başlayarak yükseköğretime kadar birçok kurum ve kuruluş daha fazla teknolojiye yer vermekte ve buna paralel olarak eğitim sistemlerini oluşturmakta ya da yeniden yapılandırmaktadır (Sivrikaya ve Biricik, 2019).

Meslek doyumunu, meslek hakkındaki olumlu ve olumsuz duygu ve tutumlarla ilgilidir; meslekle ilgili pek çok faktöre bağlıdır. Bireysel özellikler de meslek doyumunu etkileyebilirler. Motivasyonun ve meslekle ilgili isteklerin/beklentilerin yüksek olması da mesleğe yönelik tutumları etkilemektedir. Bazı çalışanlar için meslek doyumunu kararlı ve duragandır, işin özelliklerinden bağımsızdır. Statü, ücret, çalışma koşulları ve hedeflerdeki değişiklikler bu insanların meslek doyumlarını çok az etkiler. Mutluluğa (doyum) ya da mutsuzluğa (doyumsuzluk) yönelik kişisel eğilimler koşulları çok az değiştirir (Schultz ve Schultz, 1998).

Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve meslek doyumlarını sağladığı avantaj ve dezavantajların neler olduğu veya etkileri üzerine yapılacak çalışmalara fikir vermesi açısından mevcut durumun ortaya konulması bu araştırmayı önemli kılacaktır. Bu bağlamda, Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve meslek doyumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olan şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2007).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Denizli ilindeki öğretmenlerden oluşmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda veri toplama araçlarını tam olarak dolduran ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 16 farklı üniversiteden 65'i erkek, 147'si kadın olmak üzere 212 gönüllü öğretmen katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmacılar tarafından hazırlanan 6 sorudan oluşan öğretmenlere ait kişisel bilgilerini yönelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri Ölçeği:

Wilkinson, Roberts ve While (2010) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması geçerlik ve güvenilirlik çalışması Haznedar (2012) tarafından yapılan "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, "Bilgi teknolojileri", "İletişim teknolojileri", "Mobil teknolojiler" olmak üzere üç alt boyuttan, 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geliştirme çalışmasında tümünden elde edilen Cronbach's α güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 28 madde olması sebebiyle ölçekten alınacak en düşük puan 28, en yüksek puan 140'dır.

Minnesota İş Doyum Ölçeği (Kısa Formu):

Weiss, Dawis, England ve Lofquist (1967) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması geçerlik ve güvenilirlik çalışması Baycan (1985) tarafından yapılan "Minnesota İş Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, "içsel" ve "dışsal" olmak üzere iki alt boyuttan, 20 maddeden oluşmaktadır. Cronbach Alpha değeri 0,77 olarak bulunmuştur. Ölçek sonuçlarına göre; 100 alınabilecek en yüksek puanı, 20 ise alınabilecek en düşük puanı göstermektedir. Puanların 25'in altında olması düşük iş doyumunu, 26 ile 74 arasında olması normal iş doyumunu, 75'in üzerinde olması ise yüksek iş doyumunu ifade etmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma öğretmenler gönüllü olarak çalışmaya katılımları istenmiş veriler 'Google Form' uygulaması üzerinden hazırlanarak araştırmaya ait soru formu çevrimiçi olarak toplanmıştır. Araştırmada normallik analizi yapıldıktan sonra öğrencilerin tanımlayıcı istatistikleri, ikili karşılaştırmalar için Bağımsız Örneklem T-Testi ve çoklu karşılaştırmalar için Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Verilerin analizi %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Bilgiler

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	65	30,7
Kadın	147	69,3
Medeni Durum	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evli	181	85,4
Bekar	31	14,6
Meslek Yılı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-5 Yıl	4	1,9
6-10 Yıl	35	16,5
11-15 Yıl	41	19,3
16 yıl ve üzeri	132	62,3

Bulgular

Tablo 2. Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri İle Mesleki Doyum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyutlar	Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ort	ss	t	p
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri	Bilgi Teknoloji	Kadın	147	54,06	12,11	-4,001	,000*
		Erkek	65	61,09	11,01		
	İletişim Teknoloji	Kadın	147	34,17	5,99	-2,477	,014*
		Erkek	65	35,96	4,25		
	Mobil Teknoloji	Kadın	147	22,40	3,66	-2,226	,027*
		Erkek	65	23,40	2,67		
GENEL	Kadın	147	110,64	19,96	-3,482	,001*	
	BİTKB	Erkek	65	120,46			16,30
Mesleki Doyum	İçsel Doyum	Kadın	147	47,94	7,26	-,007	,994
		Erkek	65	47,95	8,95		
	Dışsal Doyum	Kadın	147	28,24	5,41	-,115	,901
		Erkek	65	28,35	6,72		
	Genel Doyumu	Kadın	147	76,19	11,59	-,062	,950
		Erkek	65	76,30	14,68		

*p<0.05 | BİTKB: Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri

Tablo 2’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılım öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerileri ölçeğinin cinsiyet değişkeni analizi sonucunda, bilgi teknoloji, iletişim teknoloji, mobil teknoloji alt boyutlarında ve genel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0.05). Bu anlamlı fark erkek öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Mesleki doyum ölçeğinde ise cinsiyet değişkeni açısından alt boyutlar ve genel doyum düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri ile Mesleki Doyum Düzeylerinin Meslek Yılı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Meslek Yılı	n	Ort	SS	F	p
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri	Bilgi Teknoloji	1-5 yıl	4	66,25	4,92	2,816	,040*
		6-10 yıl	35	58,88	9,60		
		11-15 yıl	41	58,41	9,50		
		16 yıl ve üzeri	132	54,53	13,35		
	İletişim Teknoloji	1-5 yıl	4	38,00	,81	3,249	,023*
		6-10 yıl	35	35,68	3,79		
		11-15 yıl	41	36,41	3,85		
		16 yıl ve üzeri	132	33,84	6,28		
	Mobil Teknoloji	1-5 yıl	4	25,00	,00	5,227	,002*
		6-10 yıl	35	23,57	2,03		
		11-15 yıl	41	23,95	2,25		
		16 yıl ve üzeri	132	22,02	3,85		
	GENEL BİTKB	1-5 yıl	4	129,25	5,43	3,818	,011*
		6-10 yıl	35	118,14	13,75		
		11-15 yıl	41	118,78	13,46		
		16 yıl ve üzeri	132	110,40	21,68		
Mesleki Doyum	İçsel Doyum	1-5 yıl	4	49,50	5,06	1,458	,227
		6-10 yıl	35	46,51	7,85		
		11-15 yıl	41	46,41	8,74		
		16 yıl ve üzeri	132	48,75	7,48		
	Dışsal Doyum	1-5 yıl	4	28,25	6,23	,305	,822
		6-10 yıl	35	29,14	5,20		
		11-15 yıl	41	28,12	6,93		
		16 yıl ve üzeri	132	28,09	5,64		
Genel Doyumu	1-5 yıl	4	77,75	5,12	,396	,756	
	6-10 yıl	35	75,65	12,49			
	11-15 yıl	41	74,53	14,96			
	16 yıl ve üzeri	132	76,85	12,01			

*p<0.05 | BİTKB: Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri

Tablo 3’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılım öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerileri ölçeğinin meslek yılı değişkeni analizi sonucunda, bilgi teknoloji, iletişim teknoloji, mobil teknoloji alt boyutlarında ve genel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0.05). Bu anlamlı fark 1-5 yıl arasında meslek tecrübesi olan öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Mesleki doyum ölçeğinde ise meslek yılı değişkeni açısından alt boyutlar ve genel doyum düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 4. Korelasyon Analiz Sonuçları

		Mesleki Doyum	
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri	Pearson Correlation		,235**
	p		,001
	n		212

Tablo 4’de Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri ile mesleki doyum arasında pozitif yönlü zayıf ilişki bulunmuştur($r=.235$; $p=.001$, $p<0.01$).

Sonuç

Bu araştırma Denizli ilindeki öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve mesleki doyum düzeylerine yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi istenmiştir. Literatüre bakıldığında, Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerileri üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır ancak sadece öğretmen adayları ve Üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalar oldukça fazladır. Dolayısıyla yapılan bu çalışmada özellikle pandemi sürecinin getirdiği online eğitim ile birlikte öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerine olan bakış açıları ve bu bakış açılarının mesleki doyum düzeylerini ne ölçüde etkilediğini öğrenmek amaçlanmıştır.

Yapılan araştırmada katılan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerileri ölçeğinin cinsiyet değişkeni analizi sonucunda, bilgi teknoloji, iletişim teknoloji, mobil teknoloji alt boyutlarında ve genel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı fark erkek öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Mesleki doyum ölçeğinde ise cinsiyet değişkeni açısından alt boyutlar ve genel doyum düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Literatürde Murat&Erten, (2018) Fen Bilgisi öğretmen adayları üzerine yaptığı çalışmada bilgi işleme teknolojileri, iletişim teknolojileri, internet teknolojisi, eğitsel teknolojiler alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmediğini, bilgi işleme teknolojileri alt boyutunda kadın öğretmen adayların kendilerini orta düzeyde yeterli görürlerken erkek öğretmen adayların kendilerini ileri düzeyde yeterli gördüğünü belirtmişlerdir. Oluşan bu durumun çalışmamızla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Ancak Şad & Nalçacı, (2015)’nin araştırmasında Öğretmen adaylarının eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaya ilişkin yeterlilik algılarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında araştırmaya katılan kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

Yine yapılan araştırmada çalışmaya katılan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerilerinin öğretmenlerin meslekteki deneyim yılına göre, bilgi teknoloji, iletişim teknoloji, mobil teknoloji alt boyutlarında ve genel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma becerilerinde anlamlı farklılığın olduğu ve bu farkın mesleğe yeni başlayan öğretmenlerden kaynaklandığı görülmüştür. Bu durum Y kuşağının tümünü ve Z kuşağının başlangıcını temsil eden genç ve yeni öğretmenlerin teknolojinin içinde büyümesi bilgisayar vb. araçlara karşı ilgilerinin daha fazla olmasından kaynaklandığını düşündürmüştür. Ancak öğretmenlerin bu teknolojinin gelişimi ve kullanımı ile

birlikte Mesleki Doyum düzeyleri açısından anlamlı bir farklılığın olmaması da düşündürücü bir durum olduğu aşıkardır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi araştırmaların çoğu üniversite öğrencileri ve öğretmen adayları üzerinedir. Dolayısıyla yapılan çalışmaların geneli bu yönde yapılmış çalışmalardır. Bu bağlamda Haznedar, (2012) nin üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada sınıf düzeyi arttıkça bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin arttığı görülmüş, bu durum öğrencilerin eğitimleri süresince bilgi ve iletişim teknolojilerini kullandıklarını, dolayısıyla becerilerini de geliştirdikleri şeklinde belirtilmiştir. Benzer şekilde Özmuşul (2008) ve Usluel (2007)'nin çalışmasında da öğrencilerin sınıf düzeyi ile bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. (Haznedar, 2012). Bilgisayar kullanma deneyimi, internet kullanma sıklığı ve bilgi ve iletişim kullanma becerisi amaçlarına göre, üniversite öğrencilerinin bilgisayar kullanma deneyimleri, internet kullanma sıklıkları ve bilgi ve iletişim kullanma becerisi, kullanma amaçları arttıkça bilgi ve iletişim kullanma becerilerinin de arttığı belirtilmiş (Haznedar, 2012).

Yine Yirci ve Aydođar, (2017)'nin çalışmasında üniversite öğrencilerinin okuduğu fakülte değişkenine göre bilgi ve iletişim kullanma becerisi ölçeği toplam puan ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olduğunu belirtmişler, alınan tutum puanlarına bakıldığında Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Mühendislik-Mimarlık Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanlarının diğer fakültede öğrenim gören üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri açısından analizlerine baktığımızda hem cinsiyet değişkeni hem de mesleki deneyimlerine göre irdelediğimizde anlamlı bir farklılığın oluşmadığı görülmektedir. Bu bağlamda düşündüğümüzde öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri arttıkça yapmış oldukları işe karşı olan saygınlıkları ve yetkinlikleri de beraberinde artmaktadır ve dolayısıyla iş stresleri de azalmaktadır (Pearson ve Moomar, 2005). Aynı zamanda öğretmelerin yaşadığı mesleki doyum veya doyumsuzluk, görev yaptıkları okulun işleyiş ve düzenini etkilemektedir. Bunun sonucu olarak öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerini arttırmak amacıyla okulların fiziki şartlarının geliştirilmesi gelişimlerini arttıracak eğitimlerin iyileştirilmesine de katkı sağlayacaktır (Şahin, 2013).

Üzümcü ve Müezzın, (2018)'in Öğretmenlerin Bilişsel Esneklik ve Mesleki Doyum Düzeyleri üzerine yaptığı çalışmada öğretmenlerin mesleki doyum düzeyinin kıdem yılına göre yapılan analizlerinde anlamlı farklılığın ortaya çıkmadığı ancak kurum değişkenine göre mesleki doyum düzeyinin görev yapılan kuruma göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin mesleki doyum düzeyinin ilkokul, ortaokul, lise, ortaokul ve lise kurumlarında çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak araştırmamızda çıkan bulguların mesleki doyum düzeyine göre kısmen benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Yapılan araştırmada öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma becerileri ile mesleki doyum arasında pozitif yönlü zayıf ilişki görülmüş bu durumun günümüz teknolojik koşullarında güçlü bir ilişki olması düşünölmüş ancak pandemi sürecinin getirdiği olumsuzluklar öğrencilerin derse katılım seviyelerinin düşük olması gibi sorunların etkileyebileceği öngörülmüştür.

Sonuç olarak günümüz modern dünyasında bilgisayar ve internet kullanımı artık olmazsa olmaz unsurlardan birisi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu durumdan en iyi şekilde yararlanarak kendimizi geliştirmek için ve teknolojiyi en iyi şekilde kullanmak bizi her daim bir adım önde tutacaktır. Bilinmelidir ki başarılı toplumların ortaya çıkması ve yüksek seviyelere ulaşması ancak başarılı bireyler aracılığıyla olacaktır. Bu bağlamda, araştırmamızın öneminin gerekliliği de ortaya çıkmaktadır.

Araştırma Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı:

Etik kurul kararının tarihi:

Etik kurul belgesinin sayı numarası:

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Baycan, F.A., (1985).** Farklı Gruplarda Çalışan Gruplarda İş Doyumunun Bazı Yönlerinin Analizi. Boğaziçi Üniversitesi Bilim Uzmanlığı Tezi, İstanbul
- Bülbül, T. & Çuhadar, C. (2012).** Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği öz-yeterlik algıları ile bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik kabulleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 474-499.
- Çavaş, B., Kışla, T., Twining, P. (2004).** Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik bir araştırma: dICTatEd Yaklaşımı. *Akademik Bilişim*, 4, 11-13
- Günbatar, M. S. (2014).** Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 15(1).
- Haznedar, Ö. (2012).** Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Karasar, N. (2007).** Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Murat, A. & Erten, H. (2018).** Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Bilgi Ve İletişimteknolojilerini Kullanmaları Ve Bu Teknolojileriöğrenme - Öğretme Sürecine Entegrasyonlarıhakkındaki Görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(1), 61–71.
- Pearson, L. C. & Moomaw, W. (2005).** The relationship between teacher autonomy and stress, work satisfaction, empowerment, and professionalism. *Educational Research Quarterly*, 29(1), 38-54.
- Schultz, D.P. & Schultz, S.E. (1998).** Psychology and Industry Today: An Introduction to Industrial and Organizational Psychology. New York: Macmillan Publishing Company.
- Sincar, M. & Aslan, B. (2011).** İlköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Gaziantep University-Journal of Social Sciences*, 10(1), 571-595.
- Sivrikaya, M. H.& Biricik, Y. S. (2019).** Dijital çağda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı: spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 148-156.
- Şad, S. N. & Nalçacı, İ. Ö. (2015).** Öğretmen Adaylarının Eğitimde Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanmaya İlişkin Yeterlilik Algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 177–197.
- Şahin, İ. (2013).** Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10(1), 142-167.

Doğaner, S. (2023). Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanma Becerileri ve Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Göbeklitepe Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 48-56.

Üzümcü, B. & Müezzın, E. E. (2018). Öğretmenlerin Bilişsel Esneklik ve Mesleki Doyum Düzeyinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 8-25.

Weiss, D. J. Dawis, R. V. England, G. W. & Lofquist, L. H. (1967). Manual for the Minnesota Satisfaction Questionnaire. Minneapolis: University of Minnesota Work Adjustment Project Industrial Relations Center